

KOROŠKI SLOVENEK

Naroča se pod naslovom: „KOROŠKI SLOVENEK“.
Klagenfurt, Viktringer-Ring 26

Rokopisi se naj pošiljajo na naslov:
Koroški Slovenec, uredništvo, Klagenfurt, Viktringerring 26

**List za politiko,
gospodarstvo in prosveto**

Izhaja vsako sredo. Posamezna štef. 10 Rpf
Stane četrtletno: RM 1.—; celoletno: RM 4.—
Za Jugoslavijo
četrtletno: Din. 25.—; celoletno: Din. 100.—

Slovenski narodni obraz.

Stara je zgodba o učencih različne narodnosti, katerim je njihov učitelj prinesel sliko s slonom ter jim naročil, naj pišejo svojo nalogo o slonu vsak po svojem okusu. Anglež je opisal pomen trgovine s slonovino za britanski imperij, Amerikanec je raziskaval svetovno trgovino s slonovino, Francoz orisal vplive slonove domovine na francosko umetnost, Nemec opisal slona z naravoslovnega, gospodarskega in še drugega vidika, Poljak pa je dal svoji nalogi naslov: Slon in slava Poljske. — Ta zgodba nam pove, da je svet že zdavnaj preko naziranja, da se ljudstva delijo v narode po govoricah. V najnovejši dobi govorimo celo o narodni duši in mislimo pri tem, da je vsakemu narodu lastno posebno čustvovanje in mišljenje in da je torej treba iskati sledove narodnosti v globinah notranjega življenja.

Naš narodni slovenski značaj! Kateri so njegovi kovači? Kot človeku so nedvomno tudi narodu takorekoč v zibel položene mnoge osnove njegove osebnosti. Na narod vpliva nadalje okolica, v kateri živi in si služi vsakdanji kruh. Že v uvodnih pred mesecem smo nakazali, kako se v našem narodnem značaju odražajo naša zemlja in še vplivi Cerkev, tega veličastnega kraljestva duha in duše. Svoje posebnosti pa se narod nedvomno zave dodobra šele v sožitju z drugimi narodi. Ne more biti zgolj slučaj, da je sledilo slovensko narodno prebujenje nemškemu nacionalnemu preporodu še v istem stoletju. Duh in misel ne poznata državnih in zemljepisnih meja, vzporedno z razvojem enega naroda sledi razvoj drugega, četudi iz drugačnih osnov in v drugačni smeri.

V narodnem socializmu zremo nemštvo, nemško čustvovanje in mišljenje, nemški pogled na svet in življenje, v njem gledamo nemški svetovni nazor. Povsem naravno je, da so ob njem tudi obrisi slovenskega naroda vidnejši in izrazitejši. Pretesno je kulturno in gospodarsko ter politično sožitje z narodom-sosedom, da bi zamoglo ostati brez posledic.

Kakšen je slovenski človek, čigar podoba kleše sožitje z narodnim socializmom? Najprej to: zdi se nam slovenski človek samozavestnejši in bolj borben, četudi je komaj leto dni v šoli narodnega socializma. Premnog izmed nas šele danes dodobra umeva kulturno dobrino narodnosti, mnogim se danes zdi njihovo slovenstvo otipljivejše in nazornejše. Vsi pa se učimo narodne bojevitosti in požrtvovalnosti, četudi marsikomu v spotiko.

Tole doživljamo koroški Slovenci dan za dnem, četudi dostikrat ne znamo odeti v besede: Naše vsakdanje in občestveno življenje bi bilo kljub vsestranski brigi za tuzemski blagor nekam prazno in nevredno življenje. Slovenski človek rabi vere in enostranstva, slovenski narod rabi iskrene krščanske vere! Kam naj bi šla človek in narod na meji 80 milijonskega naroda-soseda z materializmom? Kje naj bi sicer črpala svoj idealizem, da bi se videle nebo in zvezde? V čemer so nas vzgajala desetletja pred nami, postaja danes naša izpoved: slepi; bi bili v sovraštvo do naroda-soseda. Vsi narodi so nam bratje ene velike družine! Slovenskemu delavcu, služočemu vsakdanji kruh s pridno roko ali razsodno glavo, usiljuje sleherni dan nove dokaze, kako silno so njegova družina, njegova vas in njegov narod povezani po sorodni krvi, po nraavnih vezeh in božjem nauku. Slovenski človek se vedno bolj zaveda, da mora ohraniti družinsko in narodno čistokrvnost in da

mora hkrati skrbno čuvati kulturno dostojanstvo svoje družine in naroda. Pred vsakogar izmed nas stopajo danes velika, največja vprašanja in vsak si išče nanje odgovor iz svoje duševnosti in narodnosti. Tako je naša doba za Slovence visoka šola k značaju ir osebnosti. Nihče se ji ne more odtegniti, ponajveč mora dozorevati vsak sam v zatišju in samoti.

So seveda tudi ljudje, ki ob velikem dogajanju nič ali le malo mislijo. So drugi, ki bi nemški narodni socializem kot novo miselnost in duševnost radi presadili na slovenski vrt. Ironija je, da se uprav ti bahajo s svojim poznanjem narodnega socializma, a ga s svojim delom dosledno kršijo in ubijajo. V očitnem protislovju z vrhovnim narodno-socialističnim načelom o čistokrvnosti nordijsko-germanskega plemena ustvarjajo kulturne in telesne bastarde. Nemara napoči prej ali slej dan, ko bodo slovensko govoreči na-

rodni socialisti grozeče svarilo, kakšen po izvajah Adolfa Hitlerja narodni socialist nikdar ne sme postati, ker je čistoča plemena resnična in prva potreba nemštva.

Ti bežni utisi že povedo, kako se po nemškem nacionalnem prebujenju vsaj nekoliko mislečemu slovenskemu človeku odpira in razgrinja misterij narodnosti v vsej svoji krasoti in globini. Ob vseh sencah okoli nas ni nas strah pred bodočnostjo. Naša materina govornica pridobiva na ugledu, četudi ne v šolah, kjer je popolnoma izrinjena, pa v naši družini in vasi. Narod-sosed nas uči odločnosti in močnatosti, teh nujnih predpogojev narodne borbenosti in iskrenosti. Pozni kulturni zgodovinar koroških Slovencev bo navajal, kako se je slovenski narodni obraz ob sožitju s sosedom klesal in — izklesal.

Kancler Hitler je govoril!

Minuli ponedeljek je narodni socializem praznoval šestletnico, odkar preobrazuje in preoblikuje nemškega človeka. Dne 30. januarja 1933 namreč je sivolasi Hindenburg izročil Adolfu Hitlerju državno krmilo. Jubilejnega dne je v berlinski Kroll-ovi operi zasedal državni zbor, ki je bil potrjen 10. aprila m. l. Uvodno je notranji minister dr. Frick v imenu nar. soc. stranke predlagal, naj se polmomoče vlade podaljša do 10. majnika 1943. Na to je bil za predsednika drž. zbora izvoljen generalfeldmaršal Goering, nakar je povzel besedo vodja in kancler Adolf Hitler k širokozasnovanemu govoru a nemški notranji in zunanji politiki. Med drugim je izvajal sledeče misli:

Med 14 točkami ameriškega predsednika Wilsona se je nahajala tudi točka o samoodločbi narodov. Načelo narodne samoodločbe je postalo za Nemčijo elementarnega pomena, na tej podlagi je postalo leto 1938 zgodovinsko leto, ker se je uresničil tisočletni nemški sen združitve yseva naroda v eni veliki državi. Resno in rezko so odmevale kanclerjeve besede, da si velika država ne bo pustila kratiti življenskih pravic in da na podlagi enakopravnosti z drugimi narodi zahteva, naj se ji vrne njena bivša prekomorska posest. Ostro je kancler obračunal z židovstvom in hujskajočim časopisjem ter izrazil mnenje,

da se bodo protižidovskemu gibanju kmalu pridružile vse evropske in tudi izvenevropske države in da noben narod ne bo več trpel židovskih pijavk na svojem telesu.

V zunanjepolitičnem pregledu je kancler najprej omenil zaveznico Italijo, kateri je obljubil vso pomoč svoje države za uresničenje njenih teženj. Naglasil je važnost prijateljstva z Jugoslavijo, katere hrabri narod je Nemcem poznal iz za svetovne vojne, ter poudaril korektno odnošaje Nemčije z ostalimi sosedomi. V vrsti prekomorskih dežel veče Nemčijo z Japonsko protikomunistična pogodba, z Ameriko ne želi nikakega spora in je tudi ne bo nikdar napadla, v odnošajih do južnoameriških držav se ne pusti motiti od nikogar. Dvainpolurna izvajanja je kancler zaključil z nadami, da bo Nemčiji in Evropi ohranjen prepotrebni mir. —

Državni zbor je smernicam kanclerja Hitlerja burno pritrjeval. Samozavestne besede o nemški pravici do dostojnega življenja so v ostalem svetu močno odjeknile. Ob njih se je morala pazno motrečemu pojaviti slutnja, da bo silni poudarek nemške narodne zavesti še bolj budil med ostalimi narodi — ne izvzemši nesrečne Rusije — slična stremjenja k narodni vzajemnosti in složnosti, iz katerih bi se nemara lahko rodila nova, složna Evropa.

General Franco zmaguje!

Minuli teden je general Franco zavojeval prestolico Katalonije, Barcelono. Na splošno presenečenje se je mesto predalo brez ostrejšega boja. Republikanske čete so se umaknile proti severovzhodu, kjer so zavzele nove postojanke. Meščani so generalu Francu ter njegovim zmagovitim četam pripravili veličasten sprejem. Padeč Barcelone je vzbudil v vsej nacionalni Španiji ter v Italiji in naši državi veliko veselje. Mesto je bilo proglašeno za sedež civilne in vojaške uprave nacionalne Španije. Medtem prodirajo nacionalne čete naglo proti francoski meji, da onemogočijo vsako pomoč iz Francije. Hkrati se pripravljajo na odločilni napad na madridski fronti.

Zmagovito Francovo prodiranje ima za posledico, da se z dejstvom nacionalne Španije sprizanjujejo evropske države vprek. Mnoge tolaži dejstvo, da bodo potrebna za zopetno obnovo Španije desetletja in velike svote denarja.

Na vrsti je Francija.

Spretni italijanski diplomaciji se je posrečilo, da si je za svoje težnje napram Franciji pridržala

polno udarno silo. Zunanji minister Ciano je bil minule tedne stalno na potovanju. Obiskal je Budimpešto, nato Jugoslavijo, se mudil v Berlinu in odhitel tudi v Varšavo. Poljsko je spet približal Nemčiji, uredil odnose med Madžarsko in Jugoslavijo. Lahko smo radovedni, kako se bo torej dvoboj dveh velisil — Italije in Francije — razvijal in končal.

Pred- in povojška vzgoja v SA.

Kancler je odredil, da mora vsak nemški mož od svojega 16. leta pripadati organizaciji SA (Sturmabteilungen — nar.-soc. čete). Članstvo se z vojaško službo prekine in po odsluženju vojaščini spet nadaljuje. Izvršilne odredbe izda štabni vodja SA-čet sporazumno s poveljstvom vojaščine.

Z novo odredbo je upostavljeno najožje sodelovanje med vojsko in SA-organizacijo. V slednji bodo ustvarjeni posebni odseki (jezdarski, poročevalski, pionirski, sanitetni i. dr.), v katerih se bodo člani vojaško vežbali za službo v redni vojski.

drevja. Svetloba in zrak morata priti prav do osrčja drevesne krone. Trebimo tako, da zamore v poletju sonce do slehernega sadu. Zato si najprej ogledamo celo drevo, določimo veje-nosilke, odstranimo negodne, odvišne poganjke in sežemo še po sadnem lesu, če postaja predolg in zastira svetlobo drugemu vejevju.

Zajčje kožice visijo navadno v podstrešju in se jih spomnimo kvečjemu za klobučarja ali copatarja. V rajhu zbira društvo zajčjerejev vse odvišne kožice ter jih pošilja strujarnam, za kmečke fante in dekleta pa uvaja posebne krznarske tečaje, v katerih se vadijo v pripravi čednih zajčjih kožuhov. Društvo navaja svoje člane, naj koljejo zajce od oktobra do marca, da ohranijo zimski kožuh. Vse v rajhu letno predelane zajčje kožice bi dale preprogo za površino Vrbskega jezera.

Precepljanje sadnih dreves na boljše vrste podpira država z denarnimi prispevki, pri čemer stavlja gotove pogoje glede starosti, razdalje dreves, sadne vrste, števila nameranih cepljenj i. dr. Prošnje je treba vložiti vsaj do 20. februarja na naslov „Gartenbauberatungsstelle Klagenfurt“, kjer se lahko poizvejo podrobnosti.

Zanimivosti

O naši sosedni luni.

Prosto po knjigi „Ču da n a r a v e“ iz letošnjega književnega daru družbe sv. Mohorja.

Pravijo učenjaki, da sta bila luna in zemlja pred milijoni let ena snov, ki se je hitro sukala okrog svoje osi. Sončna privlačna sila je trgala od ognjenotekoče krogle kos za kosom in odtrgane kose združila v luno, medtem ko se je glavni del ohladil in strdil v zemljo. Nek zvezdoslovec celo trdi, da je bila luna vzeta iz velike globeli Tihega oceana. Krožeča luna se je vedno bolj oddaljevala od zemlje in se vedno bolj počasi sukala okoli svoje osi, dokler njeno vrtenje ni popolnoma prenehalo. Zdaj nam kaže vedno isto polovico in še noben človek ni videl lune na drugi plati.

Na luni ni ne zraka in ne vode, ker ima premajhno privlačno silo in sta ji voda in zrak sčasoma odletela. 50 lun bi šlo v našo zemljo, če bi bila votla. Zato bi naš kg tehtal na luni le šestinko zemske teže. Površina lune je posuta z velikimi in majhnimi okroglimi vdolbinami, ki jih obrobja v kolobarjih razvrščeno gorovje. Podobna je okameneli kipeči marmeladi, na kateri se je razpočilo tisoč in tisoč parnih mehurčkov.

Če bi lune ne obsevalo sonce, bi je ne videli, ker nima lastne luči. V tem je podobna naši zemlji. Kadar pride luna v zemeljsko senco, je lunin mrk, kadar pa nam luna zakriva sonce, je sončni mrk. Čim dalje proč se luna suče od sonca, tem več je vidimo; ko se bliža soncu, pojema, dokler popolnoma ne otemni in se zgubi v svetlem dnevu. Lunin dan in lunina noč trajata po pol meseca, to je po 354 ur. Čuden je lunin dan: zraka ni in zato ni modrega neba, s črnega neba sveti ostro začrtano sonce, tik sonca se blestijo ostale zvezde. Ni vetra, ne žuborenja voda, vse je v veličastnem molku. V lunini noči pa sveti z neba naša zemlja kakor štirikrat večja ploskev, kakor vidimo luno z zemlje. Strahoten mora biti na luni zemeljski mrk, ko vlada sama neprodorna tema. V dolgem dnevu segreje sonce lunino površino do 100 in 200 stopinj Celzija. Zato in zaradi pomanjkanja zraka in vode ni življenja, vsaj ne takšnega, kakršnega poznamo na naši materi zemlji.

Najmlajši jeklenec „živi“ v Švici. To je jeklen velik z višino 2,30 m. Tehta 205 kg. Na zunaj je na las podoben oblečenemu možu, le da mu je telo jekleno. V njegovi notranjosti pa se skriva nešteto žic, baterij, žarnic, koles in radijskih naprav. Kaj vse zna jeklenec, ki mu je ime „Sabor“? Če ga kaj vprašas, odgovarja in pri tem giblje čeljust. Pokima z glavo in vrtili oči, da je človeka strah. Z rokami prižiga vžigalice in v ustnicah vleče cigareto. Hodí gor in dol in maha pri hoji z rokami. In vendar je sam mrtva reč, ker sedi njegov oče v sosedni sobi in z brezžičnimi valovi govori in vrši različne gibe. Zgraditelj jeklenca trdi, da svojega moža lahko krmari na razdaljo 30 km. Sedaj bo s svojim „otrokom“, ki je resnično samo njegov, prerajal svet in si služil — denar.

Radio-vojna se pričinja na evropskem vzhodu. Na sebi radio-vojna ni ničesar novega. Kdor ima le količkaj vreden radio-aparat, se o tem lahko prepriča vsak dan. Sovjeti so v svoji Ukrajini zgradili 8 novih radio-postaj, ki so v nepretrgani

zračni vojni s čehoslovaškimi postajami. Ukrajincem v Rusiji je pod kaznijo 20 let prepovedano poslušati čehoslovaške oddajne postaje, ki navdušujejo za samostojno ukrajinsko državo.

Mačji otok se nahaja sredi Indijskega oceana. Nosi ime Frisate in je skoro brez rastlinstva v tleh pa je nešteto lukenj. Neki Anglež je po naključju došel na otok in tam prenočil. Ponoči so ga zbudile trume lačnih mack, ki so vrele iz lukenj in hitele na ribji lov. Na obrežju so čakale, da se je morje usedlo, potem so planile na ribe, se jih nažrle in proti jutru spet izginile v luknje.

Elektrarno pod vodo ima mestece Steinbach v rajhu. Elektrarna se nahaja tako, da so električni stroji nameščeni v betonskem poslopju pod strugo. Tovrstne elektrarne se obnesejo pri rekah, ki nimajo velikega naravnega padca. Nedvono bomo slične podvodne elektrarne dobili kmalu še bližje pri nas.

Roj čebel je požrl slon v Tanganiki v Afriki. Domačini so našli orjaško žival mrtvo v džungli. Ko so jo raztelesili, najdejo v želodcu cel grm z lisjem in rojem čebel. Čebele so bile še žive in so ubogega velikana v notranjosti opikale, da je vse zateklo.

Zaklad med sovjeti. V malem podeželskem mestecu v Rusiji sta živeli dve stari plemkinji. Vsi so bili prepričani, da se nahajata v najhujši revščini, ker nista imeli niti najpotrebnejšega za življenje. Nekega dne pa se prijavijo tajni policisti, preiščejo njuno stanovanje in najdejo zaklad, vreden 20 milijonov zlatih rubljev. Sovjeti so se bogastva seve zelo razveselili, plemkinji pa sta rajžali v ječo, ker sta opeharili državo.

54 narodov bo razstavilo na svetovni razstavi v New Yorku. Večinoma bodo imeli svoje lastne paviljone, v katerih bodo prikazali vse posebnosti svojih krajev in svojega gospodarstva. Postalo je namreč moderno, da se vrši na velikih razstavah čim pestrejša propaganda za izstavljajočo državo. Tudi Nemčija bo imela svoj paviljon. Sodelovala bo seve tudi Jugoslavija, predstavila bo svoje narodno bogastvo, vmes bo menda nastopil odlični pevski zbor. Sredi razstavišča bo paviljon miru, kjer bo na nazoren način prikazana družina na svetu. Priprave za razstavo so ogromne. Cela umetna jezera, umetni gozdovi in polja, prometna sredstva bodo služili razstavi, skupnih dohodkov pa pričakujejo nad bilijon dolarjev. Baje je podjetje, ki razstavo organizira, visoko zavarovano proti — vojni.

Najmanjšega človeka na svetu imajo v nekem londonskem cirkusu. Meri 45 cm, ima nad 30 let in se zove princ Domsin. Minuli teden je pritlikavec zaslovel po vsej Evropi. Časopisi so namreč sporočili, da je mali princ nenadno izginil iz cirkusa in za njim ni sledu. Najboljši londonski detektivi so stikali za njim, v jutro naslednjega dne pa ga je vrnila elegantna ženska, ki je takoj spet izginila. Mali je še sedaj tako zbežan vsled čudnega pripetljaja, da niso od njega izvedeli nobenih podrobnosti.

Inserirajte v „Koroškem Slovencu!“

Sirota in sreča. Pred 20 leti je neka revna ameriška mati pustila svoje dete, zavito v beraške cunje, pred njujorško katedralo, da bi se malega usmilil kak dober človek. Za pleničke je bil zataknjen listič z imenom: Mary Claney, Dekle je prevzelo neko dobrodelno društvo, kjer se je kmalu razvilo v pravo krasotico. Povodom neke predstave je nastopalo v igri. Privrediti je prisostvovala tudi hčerka ameriškega kralja železnic, ki je dekletce gako vzljubilo, da jo je vzela za svojo. Odtlej je živela Mary pri svoji novi materi. Ko je bogata gospa umrla, je zapustila četrtino svojega ogromnega premoženja v vrednosti 100 milijonov dolarjev svoji rejenki.

V boju s Kitajci se Japonci poslužujejo ne samo brušenega orožja, marveč tudi opija. Japonci trgovci razpečavajo po vsej Kitajci ogromne množine nevarnega mamilnega sredstva, ki draži in uničuje živce ter izpodkopava zdravje. Kitajska vlada je trgovino z opijem visoko obdavčila, a je vsled praznih državnih blagajn ni mogla prepovedati. Letno se potrošijo za strašno narodno zlo milijoni kitajskih dolarjev, vlada pa mora to uničevanje svojega lastnega naroda mirno zreti in trpeti.

Čudni ljudje živijo v severnoameriški državi Pensilvaniji. Avtomobil so obsodili kot hudičev izum, telefonu pripisujejo lenobo, petrolej jim je peklensko olje, denarja se bojijo kot pekla. So hudi nasprotniki vojne, zaničujejo zlato in srebro. nosijo se preprosto, a snažno. Vsi moški nosijo dolge brade, odklanjajo pa brke kot znak vojščakov. Nikdar se še niso obrnili na vlado za sodnika ali zdravnika, pri tem pa mirno in redno plačujejo svoje letne davke. Država je teh svojih državljanov, ki ji ne povzročajo nikakih skrbi, seve prav vesela.

Prava ženska država. V tibetskem gorovju živi plemo Gologov. Plemenu vladajo žene. Takole opisuje Anglež Genes svoje doživljanje tod. Žene so vladarice, moške služabniki. Lov, vojne in kar je sicer drugod moški posel, opravljajo v plemenu žene. Moške strežejo, pripravljajo jedila, se bavijo z otroci. Kraljica Gologov slovi kot kruta vladarica, njena vojska obstoji seve iz samih žensk.

Za kratek čas.

Neznaten razloček. Kadar je pomočnik bolan, pravijo, da je pijan. Če pa je mojster pijan, pa pravijo, da je bolan.

Neroden spomenik. „Počivaj v miru,“ je dala žena napisati možu na nagrobni kamen, „dokler ne pridem za teboj!“

Stric ali teta? V Mohorjevi družini so pričakovali številni sorodniki prihod novega zemljana in pazno poslušali, kedaj bo novorojenček prvič zavekal. Posebno nemiren je bil Matic in na vprašanje po vzroku je odvrnil: „Če bi le vedel, ali bo fant ali deklica, da bi bil sam na jasnem, ali sem postal stric ali teta?“

Urednik: Dkfm Vinko Zwitter, Klagenfurt, Achatelgasse 7. Upravnik: Rado Wutej, Klagenfurt, Schüttgasse 9. Založnik: Politično in gospodarsko društvo za Slovence na Koroškem. Ljudska tiskarna Ant. Machát & Co., Wien, V., Margaretenplatz 7

Dr. Lj. St. KOSIER:

Grossdeutschland und Jugoslawien

politika, gospodarstvo, kultura, preteklost, sedanjost, bodočnost. II. izdaja
V enem mesecu prodanih 4633 izvodov!

Sodba tiska: „Knjiga, ki se mora čitati...“
Knjiga prinaša najvažnejše s tega področja. Aktualna in pomembna knjiga, ki črpa iz nemških in jugoslovanskih virov. Posebno obširno je obdelan problem **nemštva v Jugoslaviji in jugoslovenstva v Veliki Nemčiji.**

Okusna tehnična izdelava, 355 strani velike oblike, v platno vezana z ilustr. ovojem ter kartonom. Prodajna cena za Veliko Nemčijo RM 14.—. Jugoslovani naročajo knjigo pri: Ekonomska Biblioteka, Zagreb 6, poštni predal 5.

Odrezati

Bestellschein.

An die
**Manzsche
Verlagsbuchhandlung
J. Klinkhard & Co.**
60 WIEN I.

Hiedurch bestelle ich aus dem Mitteleuropäischen Verlag:
... Exemplare „Grossdeutschland und Jugoslawien“ von Dr. Lj. St. Kosier, Berlin-Beograd 1939, zum Subskriptionspreise von RM 14.— pro Exemplar, in Ganzleinenband, mit ill. Umschlag und Schutzkarton.

Ort—Datum:
Name—Firma:
Volle Adresse: